

BULETIN INFORMATIV AL OFICIULUI AVOCATULUI POPORULUI

2019
IANUARIE-MARTIE

**AVOCATUL
POPORULUI
OMBUDSMAN**

AVOCATUL POPORULUI A TRANSMIS ÎN PARLAMENT RAPORTUL CU PRIVIRE LA RESPECTAREA DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE ALE OMULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN ANUL 2018

Avocatul Poporului a transmis în Parlament Raportul cu privire la respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în Republica Moldova în anul 2018¹.

Raportul conține cinci capitole. Primul capitol se referă la respectarea drepturilor și libertăților omului și include mai multe paragrafe: Dreptul la un proces echitabil, Libertatea individuală și siguranța persoanei; Dreptul de vot și dreptul de a fi ales, Libertatea de exprimare, Libertatea întrunirilor, Dreptul la ocrotirea sănătății, Dreptul la asistență și protecție socială, Situația apărătorilor drepturilor omului în Republica Moldova, Respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, Respectarea drepturilor și libertăților omului în localitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și mun. Bender (Transnistria). Capitolul II reflectă starea de lucruri privind respectarea drepturilor copilului și capitolul III oglindește evoluțiile ce țin de prevenirea torturii. Capitolul IV vizează situația privind educația în domeniul drepturilor omului și activitatea Oficiului Avocatului Poporului de promovare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, capitolul V include date despre activitatea Oficiului Avocatului Poporului. Noutatea prezentului Raport este abordarea subiectelor privind apărătorii

În corespundere cu articolul 29 al Legii cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr. 52, până la data de 15 martie a fiecărui an, Avocatul Poporului prezintă Parlamentului raportul anual privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova. Potrivit alineatului 3 al articolului 29 din Legea nr. 52, Raportul anual al Avocatului Poporului urmează a fi audiat în plen în termen de 60 de zile de la data prezentării în Parlament.

¹ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/03/RAPORT_2018.pdf

drepturilor omului, privind educația în domeniul drepturilor omului.

Aprecierea generală a Avocatului Poporului, Mihail Cotorobai, este că, în pofida unor eforturi depuse de autorități, situația în sfera drepturilor omului nu s-a îmbunătățit, iar, unele domenii, chiar s-a înrăutățit. Astfel, se poate vorbi despre o degradare continuă a stării de lucruri în ceea ce privește accesul la justiție, libertatea de exprimare, respectarea drepturilor deținuților, de a alege și a fi ales, a dreptului la asistență medicală.

Totodată, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, Maia Bănărescu, apreciază efortul statului în asigurarea respectării drepturilor copilului, însă atestă existența unor numeroase probleme de sistem în toate domeniile drepturilor copilului. În opinia sa, politicile statului pe segmentul drepturile copilului sunt implementate defectuos din cauza lipsei unor mecanisme și proceduri eficiente de realizare, dar și din cauza lipsei de atitudine, incompetenței unor funcționari cu atribuții în sfera drepturilor copilului.

SESIZĂRI LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Avocatul Poporului a contestat la Curtea Constituțională a Republicii Moldova interdicția de a vota peste hotare în baza buletinului de identitate sau a pașaportului expirat.

În sesizare, Avocatul Poporului a opinat că interdicția pentru cetățenii moldoveni de a vota peste hotare în baza buletinului sau pașaportului expirat este contrară Constituției.

„Consider că interdicția pentru cetățenii R. Moldova de a vota în secțiile de votare constituite peste hotarele R. Moldova în baza buletinului sau pașaportului expirat este contrară art. 38 alin (2) din Constituția R. Moldova, deoarece reprezintă o interdicție a dreptului de vot. De asemenea, această interdicție instituie un tratament diferențiat în raport cu cetățenii care votează în R. Moldova, care pot vota în baza buletinelor de identitate, inclusiv a celor provizorii. Acest tratament diferențiat nu poate fi justificat și este contrar art. 16 alin (2) din Constituție. De asemenea, această restricție contravine legii”, se precizează în sesizare.

Avocatul Poporului a mai subliniat că dreptul la vot este unul relativ și exercițiul acestuia poate fi supus unor limitări. Totuși, aceste limitări nu trebuie să

constituie bariere în exercitarea dreptului la vot de către cetățenii Republicii Moldova aflați în străinătate. „Orice restricție asupra drepturilor electorale nu trebuie să fie de natură de a exclude unele persoane sau grupuri de persoane de la participarea la viața politică a țării”, se spune în sesizare.

Curtea Constituțională (CCM) a declarat inadmisibilă sesizarea depusă de către Avocatul Poporului, Mihail Cotorobai, din motiv că votarea în baza unui pașaport valabil contribuie la prevenirea fraudării votului, „prin recunoașterea mai facilă a alegătorului în baza unor acte de identitate cu validitate mai scurtă, datorită fotografiei mai recente a titularului pe care o conțin acestea”.

De asemenea, magistrații Curții Constituționalitate au invocat și argumentul potrivit căruia „perioada dintre scrutine este suficient de mare pentru a le permite cetățenilor care vor să voteze să solicite eliberarea unui pașaport valabil”.

În legătură cu decizia Curții Constituționale reprezentanți ai mediului academic au susținut opinia Avocatului Poporului. Astfel, doctorul habilitat în drept, conferențiar universitar USM, Alexandru Arseni, în studiul realizat la acest subiect și făcut public, menționa că sesizarea Avocatului Poporului a fost argumentată atât sub aspect juridic, cât și sub aspect moral.

În același timp, judecătorii Curții Constituționale au luat în calcul Opinia Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, Maia Bănărescu, privind neconstituționalitatea prevederii care nu permitea taților cu patru sau mai mulți copii de a beneficia de asigurare medicală gratuită. Norma legală contestată de către un grup de deputați stabilea că doar mamele neasigurate cu patru sau mai mulți copii se puteau bucura de acest drept.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, Maia Bănărescu, a depus la Curtea Constituțională o opinie (Amicus Curiae) în acest sens în susținerea sesizării grupului de deputați.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului consideră că scoaterea în evidență a termenului „mame” și „mamele” în norma contestată instituie o discriminare fondată pe sex și o limitare a exercitării drepturilor tatălui în cazul în care el este unicul părinte. Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a amintit că, potrivit jurisprudenței CEDO, "între părinți există o egalitate fundamentală inter alia referitor la drepturile părintești" și că un drept ce se cuvine unuia dintre părinți, în speță mama, se cuvine și celuilalt părinte.

SITUAȚIA APĂRĂTORILOR DREPTURILOR OMULUI

Avocatul Poporului, Mihail Cotorobai, și-a prezentat într-o Declarație punctul său de vedere privind starea de lucruri vizând apărătorii drepturilor

omului în Republica Moldova pentru audierile din 28 februarie 2019 în cadrul sesiunii a 40-a a Consiliului ONU pentru drepturile omului pe marginea Raportului Raportorului special ONU pentru situația apărătorilor drepturilor omului privind vizita efectuată în țara noastră pe 25-29 iunie 2018².

Declarația în cauză a fost prima intervenire a Oficiului Avocatului Poporului la o ședință a Consiliului ONU pentru drepturile omului, după reacreditarea din anul trecut a Instituției Naționale pentru Protecția Drepturilor Omului cu statutul „A”.

În Declarație, Ombudsmanul împărtășește în linii mari îngrijorările exprimate de către Raportorul ONU, apreciind că, în pofida unui cadru legal național care în general corespunde standardelor internaționale, situația apărătorilor drepturilor omului nu este una foarte bună care le-ar permite să activeze eficient și fără de obstacole.

În Declarație se accentuează că, avînd în vedere concluziile și observațiile Raportorului ONU, dar și evoluțiile de ultimă oră, Avocatul Poporului a decis să includă printre prioritățile din activitatea sa ulterioară protecția apărătorilor drepturilor omului. Avocatul Poporului a anunțat despre faptul că va propune deputaților din viitor Parlament adoptarea unei legi cu privire la apărătorii drepturilor omului. În Declarație, Avocatul Poporului și-a mai reafirmat intenția de a monitoriza situația în care activează apărătorii drepturilor omului și de a le acorda tot sprijinul de care aceștia vor avea nevoie, în limita competențelor de care dispune conform cadrului legal național și Principiilor de la Paris.

² <http://ombudsman.md/en/news/declaratia-avocatului-poporului-mihail-cotorobai-privind-constatarile-raportorului-special-onu-cu-privire-la-situatia-aparatorilor-drepturilor-omului-pe-marginea-vizitei-efectuate-in-republica-moldova/>

REAȚIA AVOCAȚILOR POPORULUI LA SEMNALELE DE ÎNCĂLCARE A DREPTURILOR OMULUI

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, Maia Bănărescu, care a asigurat temporar atribuțiile de Avocat al Poporului, s-a sesizat din oficiu privitor la îngrădirea accesului avocaților deținutului Veaceslav Platon la clientul lor³.

Ombudsmanul și un grup de angajați ai Oficiului Avocatului Poporului au vizitat Penitenciarul nr. 13 pentru a media conflictul apărut între avocații lui Veaceslav Platon și administrația instituției penitenciare.

Procesul de mediere nu a avut loc dat fiind că directorul Penitenciarului nu a acceptat să se întâlnească cu apărătorii lui Veaceslav Platon.

Epuizând căile de mediere a situației apărute, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a emis un aviz cu recomandări prin care a cerut Administrației Naționale a Penitenciarelor repunerea neîntârziată în drepturi a deținutului Veaceslav Platon, prin asigurarea accesului imediat al avocaților la omul de afaceri, accesului la informații și la asistență medicală.

Ombudsmanul a mai solicitat întreprinderea unor măsuri eficiente pentru asigurarea exercitării efective a dreptului la apărare al tuturor deținuților din Penitenciarul nr.13 Chișinău, prin elaborarea de reglementări interne în vederea standardizării acțiunilor administrației penitenciarelor cu privire la asigurarea dreptului la apărare al deținuților.

---

³ <http://ombudsman.md/news/comunicat-de-presa-3/>

Caz de neglijență față de copii, aflat în atenția Avocatului Poporului pentru drepturile omului

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, Maia Bănărescu, a intervenit în cazul unui minor, care, deși trăia cu mama sa, era lipsit de grija părintească⁴. Avocatul Copilului a convocat o ședință de lucru în localitatea respectivă cu participarea reprezentanților autorității tutelare locale, ai instituțiilor educaționale, ocrotirii sănătății, care fac parte din mecanismul de cooperarea intersectorială, pentru a identifica soluții pentru situația creată. De asemenea, Maia Bănărescu s-a deplasat la locul de trai al minorului, constatând o stare critică în care se afla acesta și fratele lui mai mic.

ACTIVITATEA DE PROTECȚIE A DREPTURILOR COPILULUI

La solicitarea insistentă a Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, ambii copii au fost imediat plasați într-un serviciu de plasament. Unul dintre

minori a rămas în serviciu de plasament, iar altul a revenit ulterior acasă, după ce autoritățile locale au intervenit pentru a ameliora condițiile de trai ale familiei date. Cazul este monitorizat în continuare de către Ombudsmanul Copilului, care îl tratează ca pe o problemă de sistem în care autoritățile tutelare de nivelul I și II au eșuat în asigurarea respectării drepturilor minorilor cu un comportament emoțional complex. Subiectul în cauză a constituit tema unui briefing ținut de către Avocatul Poporului pentru drepturile copilului.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a readus în discuții problemele respectării drepturilor copiilor în situații de stradă.

Respectarea drepturilor copiilor în situații de stradă⁵ a fost discutată cu factori de decizie și reprezentanți ai ONG-urilor chiar de Ziua Internațională a Copiilor Străzii.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, Maia Bănărescu a apreciat schimbările pozitive care au avut loc în sistemul de protecție a drepturilor copilului în contextul copiilor care duc un mod de viață stradal, referindu-se la adoptarea/modificarea cadrului normativ, îmbunătățirea conlucrării între actorii mecanismului intersectorial din mun. Chișinău (localitatea unde se află copiii),

⁴ <http://ombudsman.md/news/comunicat-de-presa-caz-de-neglijenta-fata-de-copii-aflat-in-atenția-avocatului-poporului-pentru-drepturile-omului/>

⁵ <http://ombudsman.md/news/de-ziua-internationala-a-copiilor-strazii-avocatul-poporului-pentru-drepturile-copilului-readuce-in-discutii-respectarea-drepturilor-copiilor-in-situatii-de-strada/>

deschiderea Centrului de zi pentru copiii străzii în mun. Chișinău, elaborarea studiului tematic de către ONG „Terre des Hommes” etc.

Cu toate acestea, Ombudsmanul Copilului susține că acțiunile întreprinse nu au fost suficiente pentru a schimba semnificativ starea de lucruri la acest compartiment. Acțiunile care urmează a fi realizate în continuare trebuie să fie prompte și eficiente, ținând cont de opinia copiilor, implementate împreună cu copiii și să aibă impact de îmbunătățire a sistemului de protecție a copilului.

Maia Bănărescu a declarat că va monitoriza în continuare respectarea drepturilor copiilor în situație de stradă, prin prisma Convenției ONU cu privire la drepturile copilului și a Recomandărilor Comitetului ONU pentru drepturile copilului la acest subiect.

În urma intervenției Ombudsmanului Copilului, 15 copii cu dizabilități a fost repuși în dreptul de a beneficia de alocația pentru invaliditate⁶.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a constatat în cadrul unei monitorizări încălcarea dreptului la asistență socială a 15 copii cu dizabilități din raionul Ungheni. Pentru minorii plasați în serviciul Asistență parentală profesionistă a fost suspendată plata alocației pentru persoane cu dizabilități, deoarece autoritățile publice consideră că acești copii se află la întreținerea deplină a statului. Urmare a recomandării făcute de către Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, celor 15 copii cu dizabilități le-a fost restabilit dreptul la alocație pentru invaliditate.

COOPERAREA EXTERNĂ A OFICIULUI AVOCATULUI POPORULUI

Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului, Maia Bănărescu, a participat la conferința internațională de la Atena, Grecia, dedicată celei de-a XX-a aniversări a autorității independente a Ombudsmanului grec. La conferință au fost discutate provocările existente pentru asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, cum ar fi: dreptul la libera exprimare și drepturile migranților. La eveniment au participat demnitari, reprezentanți ai organizațiilor naționale și internaționale din domeniul drepturilor omului, instituții similare din

⁶ <http://ombudsman.md/news/in-urma-interventiei-ombudsmanului-copiilor-pentru-15-copii-cu-dizabilitati-a-fost-restabilit-dreptul-la-alocatie-pentru-invaliditate/>

alte țări, foști ombudsmeni din Grecia și apărători ai drepturilor omului din această țară.

Reprezentantul Oficiului Avocatului Poporului a participat la ședința Grupului de lucru al Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale de Protecție a Drepturilor Omului (ENNHRI)⁷ privind rolul instituțiilor ombudsmanului în situațiile de conflict și post-conflict, care a avut loc la Bruxelles, Belgia.

În cadrul întâlnirii, participanții au făcut schimb de practici cu privire la rolul instituțiilor ombudsmanului în abordarea drepturilor omului în astfel de contexte dificile, în conformitate cu mandatul lor vast privind drepturile omului și în conformitate cu Principiile de la Paris. La eveniment au luat parte, de asemenea, reprezentanți ai Organizației Națiunilor Unite, ai Consiliului European, ai Uniunii Europene și ai Oficiului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului.

***

ACTIVITĂȚI DE INFORMARE/INSTRUIRE ORGANIZATE DE OFICIUL AVOCATULUI POPORULUI

Oficiul Avocatului Poporului a început realizarea unui curs de instruire pentru carabinieri

La 26 martie 2019, Oficiul Avocatului Poporului, în procesul de realizare a activității de promovare a drepturilor omului prin instruire, a inițiat un curs de instruire în domeniul drepturilor omului pentru Inspectoratul General de Carabinieri. Instruirea este rezultatul unui acord de colaborare dintre cele două instituții care prevede că Oficiul Avocatului Poporului va efectua instruirea carabinierilor la mai multe teme ce țin de respectarea drepturilor omului.

Cursul „Asigurarea ordinii publice prin prisma respectării drepturilor omului” a început cu studierea unor noțiuni de bază din domeniul dat și a standardelor naționale și internaționale. Obiectivele instruirii țin de informarea carabinierilor despre standardele și bunele practici din domeniul respectării drepturilor omului în cadrul realizării misiunii de asigurare a ordinii publice, despre conceptul de abordare bazată pe drepturile omului și formarea la carabinieri a unei atitudini de respect pentru valorile drepturilor omului.

Oficiul Avocatului Poporului preconizează organizarea în 2019 a mai multor sesiuni de instruire în domeniul drepturilor omului pentru carabinieri.

---

⁷ Oficiul Avocatului Poporului este membru al Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale de Protecție a Drepturilor Omului din 2015.

Activități de instruire în domeniul drepturilor omului a noilor angajați în sistemul penitenciar au avut loc la Centrul de Instruire al Administrației Naționale a Penitenciarelor cu participarea șefului Direcției prevenirea torturii a OAP în calitate de formator. DE la începutul anului cu participarea angajaților Oficiului Avocatului Poporului au fost desfășurate 8 activități de instruire pentru peste 100 de angajați.

Reprezentanța Comrat a Oficiului Avocatului Poporului a organizat o activitate de informare despre misiunea și atribuțiile Avocatului Poporului pentru 20 de cadre didactice din gimnaziul din satul Gaidar, raionul Ceadâr-Lunga, precum și 2 întâlniri cu pedagogii din grădinița și liceul din satul Beșghioz raionul Ceadâr-Lunga. Scopul activităților a fost familiarizarea cadrelor didactice cu activitatea și atribuțiile Avocatului Poporului și ale Avocatului Poporului pentru drepturile copilului.

Reprezentanța Comrat a Oficiului Avocatului Poporului a mai desfășurat o activitate de informare pentru elevii din clasele 11-12 din Liceul Teoretic din Chirsova la tema „Protejarea copiilor și adolescenților de informația negativă și securitatea acestora pe Internet”. În cadrul activității de informare au fost discutate beneficiile și daunele internetului pentru copii, regulile de utilizare în siguranță a internetului și a rețelelor sociale. Toate aspectele au fost discutate folosind tehnici de joc și metode interactive de discuție.

Reprezentanța Oficiului Avocatului Poporului din satul Varnița a implicat elevii din cadrul liceului teoretic din localitatea dată în inițiative de promovare a drepturilor copilului. Aceștia au vizita împreună cu profesorul de educație civică oficiul Reprezentanței, unde au discutat despre procesul de monitorizare, raportare a drepturilor copiilor, acțiuni care urmează a fi realizate de către elevi în cadrul Turnamentului republican în domeniul Drepturilor Omului și ale Copiilor.

Reprezentanța Varnița a organizat o activitate de informare pentru asistenții comunitari din Serviciul asistență parentală profesionistă și specialiștii în protecția drepturilor copilului din cadrul Direcției asistență socială și protecția familiei Anenii-Noi.

La prima întrunire din cele patru planificate pentru anul 2019, asistenții comunitari sociali și specialiștii în protecția drepturilor copilului au fost informați despre misiunea și atribuțiile Avocatului Poporului și Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului din Moldova.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, Maia Bănărescu, a vizitat Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” din Ungheni, unde s-a întâlnit cu membrii Consiliului Elevilor din instituția de învățământ..

În cadrul întâlnirii s-a discutat despre misiunea, atribuțiile și competențele Ombudsmanului Copilului, despre rolul Consiliului în transmiterea opiniei elevilor către conducerea liceului și monitorizarea implementării acesteia.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, Maia Bănărescu, s-a întâlnit și cu elevii Liceului Teoretic „Ion Creangă” din mun. Chișinău. Ombudsmanul a discutat cu elevii despre drepturi și responsabilități, despre modalitățile de apărare a acestora, procedura de adresare la Avocatul Copilului.

Elevii din Pistruieni, Telenești, au fost informați despre mecanismele de combatere a violenței în școală și în societate.

Angajații Direcției Drepturile Copilului i-au informat pe elevi despre mecanismele de combatere a fenomenului de violență, inclusiv cele pe care le poate oferi instituția de învățământ. Elevii și-au exprimat opinia despre impactul comportamentului violent și al violenței. Participanților la întâlnire le-au fost oferite materiale informaționale, care au fost transmise și în biblioteca școlii.

Cu prilejul Zilei Internaționale a nonviolentei în școală, pe 30 ianuarie, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, împreună cu echipa sa au discutat despre violență cu elevii din Liceul „Emil Nicula” din Mereni.

***

ACTIVITATEA FORUMULUI STUDENȚII ANTITORTURĂ

Membrii Forumului Studenților antitortură au efectuat în primele trei luni ale anului 2019 vizite la diverse instituții. Însotți de către angajații Direcției prevenirea torturii din cadrul Oficiului Avocatului Poporului, aceștia au ținut prelegeri la tema prevenirii torturii la Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți; la Centrul de Resurse pentru Adolescenți și Tineri din Bălți; la Universitatea de Stat din Moldova; la Universitatea Liberă Internațională din Moldova. Membrii Forumului Studenților antitortură în comun cu angajații Direcției prevenirea torturii din cadrul Oficiului Avocatului Poporului au efectuat vizite de studiu la Penitenciarul nr.2 Lipcani; la Reprezentanța OAP din Bălți; la Penitenciarul nr.7 Rusca.

Forumul Studenților antitortură a fost creată în calitate de platformă a studenților din instituții de învățământ superior din Republica Moldova. Misiunea Forumului Studenților este de a identifica viitori juriști și activiști din domeniul drepturilor omului care se vor antrena în activități de monitorizare a respectării drepturilor omului cu scopul de prevenire a torturii și relelor tratamente în Republica Moldova.

**Direcția promovarea drepturilor omului
și comunicare a Oficiului Avocatului Poporului**

Tel.: 060002656

Pagina web: [www. ombudsman.md](http://www.ombudsman.md)

